

КОВАЛЬЧУК І. С.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук, доцент

ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ ЗАЙНЯТТЯ ПОСАДИ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА УКРАЇНИ

Проблематикою зайняття посади Генерального прокурора України займалися численні науковці та практики вітчизняної юриспруденції. Про, що свідчать різного наукового рівня публікації, серед яких наявні, як на дисертаційні дослідження, наприклад Медведька О.І. [1], Косюти М.В. [2], Сухоноса В.В. [3] так і нарівні фахових публікації науковців та практиків, таких як Басараба Р. [4], Полянского Ю.Є. та Долежан В.В. [5], Ніндіпової В. [6] та інших.

Порядок зайняття посади Генерального прокурора України складається із двох окремих складових таких, як відповідність кандидата встановлених законодавством України кваліфікаційних вимог та процедурної складової призначення на вище вказану посаду.

Щодо першої частини зайняття посади Генерального прокурора України слід зазначити наступне, що відповідно до пункту 3 статті 40 Закону України «Про прокуратуру» (в редакції від 14.10.2014) до особи, яка бажає стати Генеральним прокурором України висувалися наступні вимоги: має мати вищу юридичну освіту; стаж роботи в галузі права не менше 10 років; володіє державною мовою; щодо якого відсутні обставини, передбачені частиною 4 статті 27 цього Закону та має високі морально-ділові, професійні якості та організаторські здібності.

Менше ніж за рік пункт 3 статті 40 Закону України «Про прокуратуру» зазнає істотних змін. Так відповідно пункту 4 статті 2 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Генерального прокурора України» стаття 40 Закону України «Про прокуратуру» зазнала істотних змін в частині кваліфікаційних вимог до кандидата на посаду Генерального прокурора, а саме: має мати вищу освіту та стаж роботи в галузі права або досвід роботи у законодавчому та/або правоохоронному органі не менше п'яти років; володіє державною мовою; має високі морально-ділові, професійні якості та організаторські здібності; та стосовно якого відсутні обставини, передбачені частиною шостою статті 27 Закону України «Про прокуратуру».

Отже тепер для того щоб стати Генеральним прокурором України не потрібна вища юридична освіта, а достатньо мати лише вищу освіту. Дане положення є не справедливим, адже для того щоб стати зви-

чайним прокурором потрібно мати вищу юридичну освіту (частина 1 статті 27 Закону України «Про прокуратуру» – далі Закон).

Також в істотно зміцнилися вимоги щодо виду стажу роботи та його терміну, а саме, на сьогодні, достатньо мати не менше 5 років у галузі права або не менше 5 років у законодавчому та/або у правоохоронному органі. Слід відмітити, що для звичайного прокурора підводить лише стаж роботи у галузі права не менше двох років після здобуття ним вищої юридичної освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст або магістр, для прокурора регіональної прокуратури – не менше 3-х років і для прокурора Генеральної прокуратури України – не менше 5 років.

Досить прогресивними та правильними є наявність вимоги щодо наявності у кандидата на посаду Генерального прокурора України високих морально-ділових, професійних якостей та організаторських здібностей. Але на мою думку, на сьогодні дана вимога фактично є «мертвою», адже відсутній механізм перевірки даних якостей у кандидата на зазначену посаду.

Отже, кваліфікаційні вимоги до кандидата на посаду Генерального прокурора України зазнали досить сильної лібералізації з винесенням змін до частини 3 статті 40 Закону України «Про прокуратуру». Добре це чи погано? На це питання дасть відповідь час.

Процедурна складова, тобто призначення на посаду Генерального прокурора України регулюється, як Конституцією України, так і Законом України «Про прокуратуру». Відповідно до частини 3 статті 131-1 Основного Закону України та частини 1 статті 40 Закону України «Про прокуратуру» Генеральний прокурор призначається на посаду Президентом України за згодою Верховної Ради України. Наявність такої процедури призначення найвищого посадовця у системі органів прокуратури, де-юре та де-факто залишає можливість політичного впливу на майбутнього Генерального прокурора України. Доречно було б внести зміни в чинне законодавство в частині того, що надати повноваження щодо призначення кандидата на цю посаду найвищому органу прокурорського самоврядування – Всеукраїнській конференції прокурорів.

Список використаної літератури:

1. Медведько О.І. Організаційно-управлінські функції і повноваження Генерального прокурора України : 12.00.10 : дис. ... канд. юрид. наук / О.І. Медведько ; ОНЮА. – Одеса, 2010. – 2015 с.
2. Косюта М.В. Проблеми та шляхи розвитку прокуратури України в умовах побудови демократичної правової держави : 12.00.10 : дис. ... доктора юрид. наук / Косюта Михайло Васильович. – Х., 2002. – 467 с.
3. Сухонос В.В. Прокуратура в механізмі української держави : проблеми теорії та практики: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.10 / Сухонос Віктор Володимирович. – К., 2009. – 462 с.

4. Басараб Р. Нормативно-правова регламентація діяльності Генерального прокурора України / Р. Басараб // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. — 2014. — № 1. — С. 6–12.
5. Полянський Ю.Є. Долежан В.В. Посилення гарантій незалежності органів прокуратури та прокурорів // Ю.Є. Полянський, В.В. Долежан / Реформування органів прокуратури України : проблеми і перспективи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (2-3 жовтня 2006 року). — К.: Академія прокуратури України. — 2006. — С. 57–62.
6. Ніндіпова В. Окремі питання визначення правового статусу Генерального прокурора України / В. Ніндіпова // Реформування органів прокуратури України : проблеми і перспективи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (2-3 жовтня 2006 року). — К.: Академія прокуратури України. — 2006. — С. 63–66.

ІСКЕНДЕРОВ Е. Ф.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ДИРЕКТОРА НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ

З прийняттям у 2012 році прийняттям КПК України суттєво змінені й система органів досудового розслідування, яка визначена ст. 38 КПК України [1]. Так, відповідно до ч. 1 цієї статті органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є: 1) слідчі підрозділи: а) органів Національної поліції; б) органів безпеки; в) органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; г) органів державного бюро розслідувань; 2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України

Особливе місце в системі органів досудового розслідування займає Національне антикорупційне бюро України (далі — НБР), яке відповідно до ст. 1 Закону України від 14 жовтня 2014 року «Про Національне антикорупційне бюро України» [2] є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.